

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ

Ն Ո Ր Գ Ի Ր Ը

Իմաստութեան հինաւորաց ուխտաւորի մը հանգոյն,
Կուգամ այսօր յիշատակիդ դարերին
Ծընրադրելու երկիւղած,
Ու լապտերիդ մէջ փառքի
Հոգիս — կաթիլ մը արցունք —
Հասկըլտալու շիթ առ շիթ,
Ինչպէս այրում մը սիրոյ,
— Զոհարանիդ բազինին:

Ո՛ր է Վայրը քու ուխտիդ.
Թէեւ անուն մը այսօր
Քեզ դամբարան ցոյց կուտան:
Նիւթն իր խորովը պատիր
Երբ փարատի խորհուրդէն,
Ի՞նչ կը մնայ մեզ աւանդ.
Շիրիմներուն ի՞նչ յանձնել,
Սա հոգիէն ու միտքէն,
Որոնք մեռնիլ չեն կրնար:
Դամբաններու ուխտերէն ա՛լ պարտասած է հոգիս.
Զի ծոցին մէջ իրենց լուռ,
Սահմանափակ ու՛անցաւոր,
Խորհրդանիշ մեծութիւնն է վըսահուած
Հըրիտակ հին օրերու:
Սիրուած սիրս մը իր վրայ դամբան մ'երբեք չունեցաւ:
Հակաս մ'ի՞նչպէս այնքան պերն ընդհողելու յանդըզնիլ...
Ի՞նչպէս բանեղ հուր մը բօրբ
Ալապաստի շերտերու դանդիւրին մէջ պատանքին...:
Ու դարերուն յաջորդող միտքի կայա՛ն ցոյց տալ զայն.
Յամառելով միշտ տեսնել ափ մը հողի արգանդին
Մեր իմաստին, հանճարին անմահական մայրը մեծ:

* * *

Ո՛վ մեծ հոգիդ Մեսրոպի,
Տառապակոծ անիւնիդ
— Երազներո՛ւն պահապան —

Կուգեմ փանդել փառերու կոյսը անուխ,
 Զինչ պահելու մեր հոգիի մասեանին
 Արձագանգներն արծաթեայ:
 Հանգըստարան թող քեզի
 Ըյլան սիրտերն բաբախուն
 Զաւակներուն փու ազգիդ:
 Ու ամփոփուի անիւնիդ
 Անթողն ոսկի, սմուր ճամանդադ,
 Կահոյրին մէջ իմաստին որդիներուդ փու հըպարս:
 Ու քո սիրտիդ հեւեւէն
 Գութն ու գորով,
 Ըստուերակոծ մեր նակասին,
 Տեղան առաս,
 Տեղան անվէ՛րջ,
 Զերդ մանանան իսրայէլեան:

Անապատի մէզն ու խաւար
 Փաթթեր ուղին նակասագրին հոգիներուն մեր առջեւ:
 Ու Արեւոյոյսը Յոյսին
 Կը զըլանայ ոսկի խոփովն
 Փետեկել մութը դարերուն
 Մեր աշխարհին:
 Լուսազըմբէթ երկինքներու ճաղաւարին ներքեւէն,
 Ուր կը հանգչի հոգիդ անմուն,
 Տաղարանուած զոգն աստուածեան
 Հըմայֆներու,
 Պասուէ՛ ամպերն ու նայէ վար,
 Ու հոգիիդ այրումէն
 Թող հուր ցոլայ
 — Հըրեղէն սիւն մեր օրերու երազներու Քանանին:

Երկնակայան դիտարանէդ
 Կը տեսնեմ քեզ
 Ամեր առաջ, երեք հընգեակ դարերու,
 Մագաղաթին վրայ, լուս՝
 Կը յամառիս երազիդ մէջ
 Քեզմէ խոնարհ
 Անդընդախոր իր անկումին փալոյ ցեղիդ անգիտակ
 Հընհընումով խորայոյզ՝
 Զաւակներուդ
 Ոսկի կամուրջը կամարել:
 Կը տեսնեմ քեզ
 Արգոնաւորդ մը իիզախ,

Տառապանքին մեր ցեղին
 — Տեսիլքին լոյս բերելով —
 Հոսանքն անեղ պատահելու հիգիդ մէջ:
 Ու սրբմութիւնն է համակած քեզ կըրկին,
 Լոյս Աւետարհի մ'առնքեք
 Դիտելով խոր Աւետարհ մ'համակ ամպամած,
 Որ հողերուն գուղձերուն մէջ է թաղեր
 Իր պապերուն հեքեաթն ոսկի,
 Յիւսասակները բեհեզուած:

Աղօթքիդ մէջ խրնկապատար,
 Անդամումնիդ մէջ ճըսկայ.
 Յեղին վիշտն է
 Զոր դարերու զերդ Պատարագ
 Կը վերբերես Աստուծոյ,
 Ու երկու բառ, զոր կը լըսեմ դեռ հիմա,
 Կապուսագեղ շրթունքներուդ.
 «Ահա՛, Աստուած, զոհարանիդ իբր ընծայ,
 «Ահա՛ ինչ որ կը բերեմ.
 «Հին դարերու ամբողջ արցունքն եմ ամփոփեք
 «Զոյգ ավերուս մէջ դողդոջ.
 «Ա՛յս է ընծաս, զայն վերածէ
 «Իմաստութեան լոյս հեղեղին,
 «Ու սա հերմակ քարհտին վրայ դրոշմէ
 «Տառերն Հայուն, գիրը ցեղին տառապող,
 «Որպէսզի լայն բացուին դուռներն
 «Տանարներուդ իմաստութեան,
 «Երգելու փառիդ, օրհնելու քեզ յաւիտեան:»

* * *

Արեւոյսին յաջորդող ժիւն է խաւար.
 Այսօր կ'ողբայ ցեղն համայն,
 Յիւսակիդ երախտիքդ կապտուած:
 Ու մենք այսօր, որդիներդ,
 Հին օրերու քու հոգիիդ անժառանգ,
 Հողմակոծուած ու բեկբեկ,
 Առագաստին հոգիներուն մէջ թրուառ
 Զունքն կայան մը բախտաւոր.
 Տե՛ս, խորհակեր ենք, աւա՛ղ,
 Քու փառքերուդ ոսկի գօտին ծիրանի.
 Խուժանը հիւր ուզեց անունդ իսկ մոռնալ
 Օ՛հ, ներէ՛ դուն, զաւակներուդ մըտամուր:

Պատճառ՝ ամպերն ու նայել վար,
Երկնակայան դիտարանէդ,
Հոգիդ դարձեալ թող խուզարկի
Լուռ ամպիները երկինքին.
Բերելու մեզ նոր սիւղորբայ
Հոգեկոծորս զաւակներուդ:

Նոր այբուբէ՛ն մը հիմա
Տեղացուր մեզ:
Հոգիներուն մեր ամուլ
Փայլասակի
Ապշտպուած հուրն երկինքին,
Նոր խորաններ կանգնելու
Անզուսպ դարուն փլասակներուն
Մեր վրայ:

Նոր այբուբէ՛ն մը հիմա
Քու հոգիիդ ավերէն
Տեղացուր մեզ:
Զի չենք ճանչնար, աւա՛ղ, բու գիրն ու կրօնակ.
Մենք ապերախս ու ապիրաս ծառաներ,
Ըստառելէ վերջն անխորնայ
Գանձերդ ոսկի զոր դարեւն կորզեցիր
Ու յանձնեցիր մեզ աւանդ:

Նոր աթուրայ, սո՛ւրբ հայր, սո՛ւրբ հայր
Մեր կործանած աշխարհ:

Պ. ՀԱՅԿԱԶՆ

Երուսաղեմ

ՀԱՒԱՅՔԻ ԵՒ ՄՏԱԵՌՈՒՄԻ ՑՈՒՔԵՐ

Կ Ե Ա Ն Ք Ի Ն Գ Ե Տ Ը

Իրերը մօտէն դիտողին համար՝ ջրիստոնէական կեանքը մի և անբաժանելի է իր գոյացու-
թեան և իր ընթացքին մէջ. ու նա միայն որ կրնայ գետ մը իր աղբերակէն բաժնել եւ
մեղի ցուցնել թէ ո՛ւր կը վերջանայ աղբիւրը և ո՛ւր կը սկսի գետը, նա՛ միայն պիտի կարենայ
նաեւ բաժնել հաւատքը իրմէ հոռող կեանքէն, և մեղի ցուցնել թէ ո՛ւր կը վերջանայ հաւատքը եւ
ո՛ւր կը սկսի գործը: Թէ գետը ծառայի կամ ձոր փորէ իրեն համար, թէ հօսի անզգալի վայր-
էջքի մը վրայ կամ ջրվէժներ ժայթքեցնէ, թէ ուղիէն վազէ ամենէն ուղիղ նամբով կամ հազա-
րումէկ պտոյտներով, թէ ամբողջովին պարփակուի միւսնոյն ջուրին մէջ կամ բազմաթիւ զանա-
զան ջրանցքներու մէջ թափէ իր ալիքներուն առատութիւնը, միթէ միշտ, իր աղբերակին մօտ ըլ-
լայ կամ հեռուն, նոյն գետը և նոյն ջուրերը չէ՞ ան: Հոգեւոր կեանքն ալ գետ մըն է, որուն մէջ շար-
ժումը, զանգունածը, ուղղութիւնը, ափունքները կրնան փոփոխուիլ, ամէնքը, բացի նոյն ինքն գե-
տէն: Յաւիտեական կեանքի ցայտքը խորհրդապատկերող այդ ջուրը կրնայ անուն փոխել իր ըն-
թացքին մէջ, ինչպէս գետ մը յանախ կը փոխէ իր անունը, և կոչուի զղջում, դարձ, որբացում.
հաւատքն է որ իրապէս իր մէջ կը պարունակէ ջրիստոնէական՝ կեանքին բոլոր տարրերը:

Պ. Վ.